A talajjavítás tudósa

Elhunyt dr. Prettenhoffer Imre

Több mint 50 éven át élt Szegeden, munkálkodott a szikes talajok javításában, és munkásságával nagymértékben járult hozzá városunk tudományos körökben való elismeréséhez. Nagy számú kísérletét és sokoldalú munkásságát jelentős számú szakcikk foglalja össze, de ezeken túlmenően a *Gazdálkodás szikeseken* című könyvében is megtaláljuk a szikjavítással kapcsolatos gazdag tapasztalatainak összefoglalását. Másik könyve, amely az Akadémiai Kiadónál jelent meg, *A mésztelen szikesek javítása és hasznosítása. Tiszántúli szikesek* címet viseli. Szakírói munkásságából lapunk olvasóinak is jutott, hiszen többször közöltük írásait (A szerk.)

A Somogy megyei Csurgón született, 1900. október 16-án. A budapesti műegyetemen szerzett vegyészmérnöki diplomát, 1924-ben, s ezt követően kétéven át dolgozott tanársegédként a neves *Sigmond Elek* professzor tanszékén. Az *Alföldi Mezőgazdasági Intézet* (a Gabonatermesztési Kutatóintézet egy korábbi jogelődje) keretében működött talajtani kísérleti állomásra 1926-ban került, és itt *Herke Sándor* munkatársaként ismerkedett meg a Duna-Tisza közi szikes talajok kutatási eljárásaival. A talajok tápanyagtartalmának meghatározására időközben új módszert dolgozott ki. A felszabadulást követően munkatársaival együtt a tiszántúli szikesek meszes altalajterítésével foglalkozott, nagy kapacitású földgyalugépek alkalmazásával. A kelemenzugi 66 hektáros kísérleti telepet 1947-ben létesítették, ahol a szikjavítás még megoldatlan kérdéseinek tisztázására újabb kísérletekbe fogtak. Az itt kidolgozott módszereket jelenleg is használják, alkalmazzák a mezőgazdaságban. Ezzel a módszerrel a felszabadulás óta több mint 100 ezer hektár szikes területet javítottak meg.

Öntözéses viszonyok között is figyelemmel kísérte a talajjavítás hatását, és kimutatta, hogy a tiszántúli mésztelen szolonyectalajok esetében talajjavítással kiegészítve, háromszorosára növelhető az öntözött szikes talajokon a terméseredmény. Foglalkozott az ősgyepek javításával is, és a füves-herés telepítést javasolta az ilyen esetekben.

Az addig elért tudományos munkásságáért 1952-ben kapta meg a tudományok kandidátusa fokozatot, majd 1957-ben önálló disszertációval nyerte el a mezőgazdasági tudományok doktora címet.

Dr. Prettenhoffer Imre, aki legnagyobb nemzeti kincsünknek a termőföldet tekintette, Szegeden, 1980. november 7-én halt meg, de munkásságában tovább él, mert mindig arra tanított, hogy a termőföld az összes természeti erőforrásnál csaknem kétszerte értékesebb.

Bátyai Jenő

Bővülő kapcsolatok az egészségügyi tömegszervezetek között

Dr. Bodnár Árpádné nyilatkozata

Megújították és így a legidőszerűbb egészségnevelési, illetve -szervezési feladatokhoz igazították azt a megállapodást, amely az egészségügy területén dolgozó két nagy tömegszervezet, a Magyar Vöröskereszt és az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete közötti együttműködés kereteit, módozatait szabályozza. *Dr. Bodnár Árpádné*, a szakszervezet Központi Vezetőségének titkára ezzel kapcsolatban nyilatkozott.

— Ágazati szakszervezetünk közelmúltban tartott kongresszusa kapcsán töltöttük meg friss tartalommal korábbi együttműködési megállapodásunkat — mondotta —, hogy az eddigieknél is hathatósabban ösztönözzük az orvosokat, a gyógyszerészeket és az egészségügyi szakdolgozókat a mind szélesebb körű bekapcsolódásra a Vöröskereszt által szervezett társadalmi tevékenységbe: *a lakosság egészségvédelmét, egészségügyi kultúrájának fejlesztését és szociális helyzetének javítását segítő akciókba.* Ugyanakkor azt is szorgalmazzuk, hogy a vöröskeresztes szervek és szervezetek a lakosság mozgósításával a korábbinál hathatósabban segítsék az egészségügyi dolgozók előtt álló feladatok megoldását.

— Megállapodásunk kiterjed mindenekelőtt *az egészséges életmódra nevelés, a családpolitika és családvédelem, valamint a véradó mozgalom szervezésében folytatandó akciókra.* Többek között arra, hogy a Magyar Vöröskereszt — az egészségügyi szakellátás társadalmi támogatásaként — szervezőmunkájával elősegíti a részvételt a szűrővizsgálatokon, a védőoltásokon, egészségügyi rendezvényeken, s aktivistákat nyer meg a gondozói munkában való közreműködésre, így a hátrányos helyzetű gyermekek felkutatására és felkarolására, a magányos öregek istápolására. A szakszervezeti és a vöröskeresztes aktivisták segítenek a kórházakban fekvő betegek és látogatóik helyes egészségügyi magatartásának kialakításában. Külön figyelmet fordítanak *a higiéniai szabályok* megismertetésére és megtartatására, a gyógyulás utáni helyes életmód propagálására.

— Az együttműködés minden területén tudatosítjuk, hogy *az egészség nemcsak a betegség hiányát jelenti, hanem benne foglaltatik a teljes testi és szellemi higiéné, valamint a szociális jólét állapota.* Ennek megértése az emberekkel, az ellátással, kapcsolatos biztonságérzet és bizalom megerősítése a megelőzésnek, a gyógyításnak, a gondozásnak egyaránt fontos eleme, és egyben *nélkülözhetetlen társadalompolitikai tényezője.* (MTI)

Kiállítás Moszkvában

Tungsram-technika '81

Tungsram-technika '81 címmel nagyszabású önálló kiállítást rendez november második felében Moszkvában az Egyesült Izzó. A tíznapos seregszemlén hazánk egyik legnagyobb gépipari vállalata a legutóbbi öt év kutatómunkájának kiemelkedő eredményeiről ad számot legfontosabb külpiaci partnerének.

A moszkvai kiállításon egyebek között bemutatják a Tungsramlézereket, a vákuumtechnikai rendszereket, a komplett színházvilágítási és fényszabályozó rendszereket, valamint az ipari robotokat. E termékek együttal a következő tervidőszak exportajánlatát is reprezentálják. (MTI)

Zártkertek Szegeden és a járásban

Zártkertnek nevezzük a községek külterületének azt a részét, ahol a földterület domborzati viszonyai, a különböző létesítmények (utak, csatornák, vezetékek) elhelyezkedése a nagyüzemi tábla kialakítását nem teszi lehetővé.

A zártkertek kialakítása a mezőgazdaság szocialista átszervezésével egyidős. A földrendező bizottság Szeged város és a szegedi járás területén 431 hektár területen 2 ezer 543 parcellát alakított ki 1961-ig. Ekkor a zártkerti földek többnyire a mezőgazdasági főfoglalkozó személyek (egyéni gazdálkodók), illetve a termelőszövetkezeti tagok tulajdonában (használatában) maradtak. A hatvanas évek végén, mivel az ingatlanforgalmi korlátozások a zártkerti földekre nem vonatkoztak, sok munkás és alkalmazott vásárolt hétvégi pihenés, üdülés céljára zártkerti parcellát.

Az egyre növekvő igény kielégítésére jogszabályi lehetőség is volt. A tanácsok, termelőszövetkezetek kezelésében, illetve használatában levő nagyüzemi művelésre nem alkalmas földeket értékesíthették földparcellázva az állampolgárok részére. Ezzel a jogszabályi lehetőséggel alakítottuk ki a hetvenes évek elején a marostői, baktói, kiskundorozsmai, domaszéki zártkerteket. Az illetékes tanácsok — egy esetben termelőszövetkezet — 250 hektár területen 2 ezer 550 parcellát értékesítettek igen kedvező feltételekkel (alacsony vételár, részletfizetés). A hetvenes évkben a kiskertmozgalom már egyre népszerűbb, azonban a növekvő igények kielégítésére nem volt lehetőség, az állami és termelőszövetkezeti tulajdonban levő földek további elidegenítését jogszabályok tiltják.

•

A kialakított zártkerti parcellák vételárai sokszorosára megnőttek. A hétvégi pihenési, üdülési igény egy, a mezőgazdasági nagyüzemekre kedvezőtlen folyamatot is eredményezett — megnövekedett a nagyüzemi táblákban elhelyezkedő tanyák ingatlanforgalma. Az üdülésre felújított tanya akadályozza a nagyüzemi táblásítást, a talajjavítást. A magas telekárak csökkentésére, a telekspekuláció megakadályozására 1977-ben egy új jogszabály jelent meg, ami lehetővé tette az állami tulajdonban levő mezőgazdasági nagyüzemi művelésre kevésbé alkalmas földterületek tartós használatba (30—50 évig) adását. A rendelet megjelenését követően a Szeged megyei városi tanács vb a jogos igények elbírálására, a zártkerteknek alkalmas földterület felkutatására egy külön bizottságot alakított. A kiskundorozsmai Széksóstó-fürdő mellett több mint száz hektáron kialakított zártkert magába foglalja a régen Subasa dűlőnek nevezett (korábban Szőlőhegy volt) parlagveszélyes területet és a termelőszövetkezet gázvezetékkel, majd későbbiekben az új autópályával megosztott tábláját.

A Kiskundorozsmán kiosztott parcellák mezőgazdasági jellegű ingatlanok, ami azt jelenti, hogy a mezőgazdasági művelés kötelező, annak mulasztása a használati jog megvonásával jár. A rendeltetés szerinti használatot a földhivatal ellenőrzi és felszólítás után intézkedik a használati jog megvonásáról. A tartós használatba kapott zártkerti parcella nem zárja ki a további ingatlanszerzést. A zártkertekben megszerezhető terület — személyenként 6 ezer négyzetméter — nem számít bele az üdülőtulajdonba. A kialakított terület 800 négyzetméternél kisebb nem lehet. A további megosztásra nincs lehetőség, de a használat tulajdonközösségben megosztható. Ez azt jelenti, hogy egy földrészletnek több használója is lehet, de csak egy szerszámoskamra építhető. A használatért a föld értékét figyelembe véve (négyzetméterenként 12—18 forint) egyszeri használatbavételi díjat kell fizetni, amire lehet kérni kamatmentes részletfizetési kedvezményt. A kiosztott terület földadó fizetési kötelezettséget von maga után. A szerződéskötéssel egy időben célszerű az adóbevallást is elkészíteni. Az adó összege egy 800 négyzetméteres kert esetén évenként 478 forint.

A tartós használati szerződés ingatlannyilvántartási bejegyzése okirati és vagyonátruházási illetékmentes. Az ingatlannyilvántartásba bejegyzett használati jog illetékmentesen örökölhető. A használati jog át nem ruházható, lemondás esetén a városi tanács illetékes osztálya a beruházott értéket felértékelés alapján a használónak megtéríti, az egyszeri használatbavételi díj arányos részét visszafizeti (tízéves használat esetén a befizetett összeg egyötödét) és új használót jelöl ki.

Szőlő, gyümölcsös telepítésre a 40/1977 MÉM-rendelet ad iránymutatást. Kivágási és telepítési engedélyt nem kell kérni, de a telepítést az adókedvezmény elbírálása miatt célszerű a pénzügyi hatóságnak bejelenteni. A zártkertben a birtokhatártól mért legkisebb ültetési távolság szőlő esetén 50 centiméter, három méternél magasabbra nem növő gyümölcsfa (őszibarack) esetén 1 méter, három méternél magasabbra növő gyümölcsfa esetén 2 méter.

•

A földrészletek egy része gáz- és villanyvezeték mellett helyezkedik el. Az előírások alapján a vezeték nyomvonalától három méter távolságon belül szőlő, és bogyós gyümölcsű bokor (egres, málna), négy méter távolságon belül alacsony és közepes törzsű gyümölcs, öt méter távolságon belül 50 centiméternél mélyebb talajművelés, hat méter távolságon belül magastörzsű gyümölcsfák ültetése tilos.

Szeged város és járás területén 1981-től 6 ezer 161 zártkerti parcella biztosítja a szabad idő hasznos eltöltését, az aktív pihenést és a kertbarátmozgalom további fejlődését.

Karancsi Sándor

A termék értéke

Az idei év első felében a vegyipar új termékeinek kilencven százaléka — az úgynevezett forgalombahozatali követelmények szemszögéből vizsgálva — megfelelt a minőségi előírásoknak. A bútoroknál ez az arány a hatvan százalékot sem érte el. Ráadásul ez utóbbiaknál a kifogásra okot adó hibák döntő része a technológiai fegyelem megsértésének következménye — pontatlan megmunkálás, eltérés a szabványtól, a kárpitozás egyenetlensége, a vasalások, díszítések lógnak stb. — azaz könnyen elkerülhető minőségrontó tényező. A vevő viszont joggal elvárja, hogy azt kapja a pénzéért, amit gyártónak és forgalmazónak — szabványban, osztályozásban, árképzésben, tanúsítványban rögzített — kötelessége adni.

Jobban megnézzük, mire és mennyi pénzt adunk ki — ezt bizonyítják a kiskereskedelmi forgalom adatai, s ennek tapasztalatai szűrhetők le a termelői felhasználást szolgáló vásárlásokból is. Az év első hat hónapjában például — összehasonlító áron — a ruházati termékek eladása azonos volt az egy évvel korábbi időszakéval. A termelői forgalmazás körében megnőtt a minőség miatti viták száma, a leszállított áru eltért — a szerződésben rögzített jellemzőktől — azaz mind több jele van annak: a vevő egyre inkább ügyelni kezd arra, fontosnak tartja, mit kap a forintjaiért.

A vásárlás-lélektani vizsgálatok azt mutatják, hogy a vevők túlnyomó része a jó, tartós minősítéshez — vagy jelzőhöz — a drágát társítja. Bizonyos fokig tehát természetesnek véli, ami jó, tartos, annak megkérik az árát. Eddig semmi hiba. A baj akkor kezdődik, ha a vásárló úgy tapasztalja, hogy bár megkérték az árát, a kiadott forintokat az áru nem éri meg.

Míg 1979 első félévében az új ruházati árucikkek 72, a második félévben 66, idén az első hat hónapban már csak 63 százaléka felelt meg a forgalombahozatali feltételeknek. A vásárlói kifogásoknak több mint a hetven százalékát megalapozottnak találta a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet. Szembetűnő tehát, hogy legtöbbször a vevő károsodik, olykor a forgalmazó, azaz a kereskedő, s csak nagyon ritkán, elvétve a gyártó. Föltételezhető, hogy erre vezethető vissza az érdektelenség azzal szemben, mit szól a vásárló az áruhoz, innét ered a széles körben élő fölfogás, vigye az árut a vevő, a többi az ő dolga. Miközben a megnehezedett piaci lehetőségekre panaszkodnak a gyártók, érthetetlenül keveset törődnek azzal, hogy termékük műszaki és használati értéke, megbízhatósága arányban álljon az árral. Hiába kitűnő például műszakilag a berendezés, háztartási gép, termelőeszköz — ha egyetlen, csekély jelentőségű részeleme, történetesen gyenge szigetelése miatt ismétlődően elektromos zárlat bénítja meg. Az ilyesminek azután híre megy, s kárba vész az egész termékbe fektetett munka, mert az áru — megbízhatatlansága miatt eladhatatlanná válik. S ez csak egy, de nem az egyetlen eset a jó lehetőségek elpuskázásából...!

Az előbbieknél is kevesebb figyelem jut a fogyasztási szerkezet finomabb átalakulásaira, a többi között arra, hogy míg 1960-ban még csak 150 ezer elvált férfi vagy nő élt az országban, az 1980-as népszámlálás szerint számuk már meghaladja a 420 ezret. Kézenfekvő, hogy az ilyen, egyszemélyes háztartásoknak sokféle áruból egészen mások az igényei, mint annak a 2,7 millió családnak, ahol egy vagy több személy aktív kereső, s a létszám két főtől tizenhatig terjed. S ott vannak még a nyugdíjasok is, az előbbiektől szintén eltérő szükségletekkel és igényekkel.

Talán nem túlozzuk el reményeinket, ha azt írjuk: eljött annak az ideje, hogy a gyártók és forgalmazók — éppen a kereslet növekedésének mérséklődő iramа, a vevők fokozott megfontoltsága, igényessége miatt — akár kénytelen-kelletlen is, de több figyelmet szentelje nek az áruk minőségére. S, ha a szabályozás, ösztönzés jó irányban hat, akkor nem lehet kétséges, a felhasználó, a vevő megkapja azt, ami a pénzéért jár neki.

Lázár Gábor

Karácsony csillagai

A feldíszített fenyőfákról több mint harmincmillió csillagszóró hinti szét sziporkáit az idei karácsonyon. A bólyi ÁFÉSZ kisüzeméből, harminc asszony keze alól kerülnek ki a karácsonyfák szikrázó díszei, amelyeknek fénye néhány percre beragyogja majd az otthonokat az ünnep estéjén.

Az idén, a tavalyinál hárommillióval több csillagszórót kért a kereskedelem, s a dél-baranyai szövetkezet kielégíti a megnövekedett igényeket. A hagyományos, a figurális és az illatosított csillagszórókat vízhatlan csomagolásban már szállítják az ország boltjaiba a PIÉRT és a FŰSZÉRT vállalatok. Az üzem csak decemberben áll le néhány hétre. Akkor veszik ki szabadságukat a „csillaggyár" dolgozói, akik az új esztendő első napjaitól már a következő karácsony csillagait készítik.